

Evaluation of Academic Studies on Gifted and Talented Children in Turkey in Terms of Various Variables*

Gökhan Güçin^{1**}, Şahin Oruç²

¹Abant İzzet Baysal University, Institute of Educational Sciences, Social Studies Education, PhD student, Turkey

²Yıldız Teknik University, Faculty of Education, Social Studies Education, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received

03.11.2015

Received in revised form 27.11.2015

Accepted

02.12.2015

Available online

31.12.2015

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate studies conducted in the field of education of gifted children. Document review method, which is one of the quantitative methods, was used in this study. The scope of the study consists of thesis, dissertations, scientific papers and books on education of gifted children. The data of the study were collected from YOK online thesis center, articles in the ULAKBIM database, university libraries and some online search engines. The collected data were interpreted using frequencies and percentages. According to the findings, proceedings have the highest percentage while dissertations have the lowest percentage. The highest number of master's thesis and doctoral dissertations are written at Istanbul University. The purpose of most of the master's thesis is to determine the current situation while doctoral dissertations' purpose is education of gifted children. Most of the articles are about determining the situation while most of the proceedings are about education of gifted children.

© 2015 AUJES. All rights reserved

Keywords: Gifted, talented, evaluation.

Extended Abstract

Purpose

The aim of this study is to determine the levels of academic studies and the current situation conducted on the field of gifted and talented students in Turkey.

Method

Model Research

Documentreview method, which is one of the quantitative methods, was used in this study.

*This study is a part of the first author's master thesis (supervised by Assist. Prof. Dr. Şahin ORUÇ) entitled "Evaluation in Terms of Various Variables of Conducted Academic Studies On Gifted And Talented Children In Turkey".

**Corresponding author's address: Abant İzzet Baysal University, Institute of Educational Sciences, Social Studies Education, PhD student, Turkey

Telephone: 0543 456 07 98

e-mail: gokhangucin13@gmail.com

Data Collection

The data of the study were collected from YOK online thesis center, articles in the ULAKBIM database, university libraries and some online search engines.

Data Analysis

The collected data were interpreted using frequencies and percentages.

Results, Discussion, Conclusion

Academic studies in the field of gifted and talented children in Turkey have been conducted in five different types as articles, theses, papers, books and online resources. Papers have the highest frequency among all with 546 studies. The least studies have been conducted as doctoral thesis. The highest number of master's theses conducted between 2007 and 2010 with 17 theses (12.97%) and in doctoral level, most studies were conducted in 2012 with 8 (22.2%) dissertations. While 104 (% 79.38) of the master's theses and 31(% 86.11) of the doctoral theses were published in years after 2005, only 27(20.61%) of the master's thesis and 5(13.88%) of the doctoral thesis were published in years before 2005.

The most number of articles, 43 (14.37%), was conducted in 2004 and 2013. The number of articles about talented and gifted children published after 2003 was 241(79.01%). Only 64 articles (20.98%) were published before 2003. Most paper studies with the number of 189 (34.61%) were published in 2012. 510 (93.40%) of the papers concerning gifted and talented children were conducted in the years after 2003, 36 (6.59%) were published before 2003.

Most books on gifted and talented children is found to be written in 2010 with a number of 13 (10.4%). After 2003, academic studies related to gifted and talented children in our country have increased significantly. This situation can be explained by improvements in our country and development of the educational approach.

In terms of graduate level studies at the universities, Istanbul University has the highest number of master's and doctoral theses, 26 (19.84%) and 13 (36.11%). Gazi University is the second institution 14 (10.68%) master's theses and with 6 (16.66%) doctoral theses.

The most extensively studied master's theses, 61 (46.56%), were conducted for defining a situation while the least number of master's theses, 5 (3.78%), were related to the identification of gifted and talented students. Most of the doctoral theses, 16 (44.44%), were conducted on the education of gifted and talented students while the least dissertations, 1 (2.77%), were on definitions and specifications of gifted and talented students. The most number of articles, 105 (34.42%), were aimed at defining a situation and the least number of articles, 6 (1.96%), were focused on legal issues. When papers are evaluated according to

their subjects, the most studies, 220 (40.29%), were conducted on talented and gifted education, and the least studies, 3 (0.54%), were conducted on the legal issues.

Türkiye’de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılar Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*

Gökhan Güçin^{1**}, Şahin Oruç²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Doktora Öğrencisi, Türkiye

²Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:
Alındı 03.11.2015
Düzeltilmiş hali
alındı 27.11.2015
Kabul edildi
02.12.2015
Çevrimiçi yayımlandı
31.12.2015

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılar alanında yapılmış akademik çalışmaların ne düzeyde olduğunu saptamaktır. Bu çalışmada nitel araştırma kapsamında değerlendirilen belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamını, üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili yapılmış tüm tez, makale, bildiri, kitap ve internet kaynakları oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerine YÖK tez merkezindeki ilgili tezler, ULAKBİM resmi sitesinde yer alan makaleler, üniversitelerin kütüphanelerindeki kataloglar ve internetteki arama motorları kullanılarak ulaşılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzdeler kullanılarak sonuçlar yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, en çok çalışma bildiri alanında, en az çalışma ise doktora tezi alanında yapılmıştır. Yazıldıkları üniversiteye bakıldığında en fazla yüksek lisans ve doktora tezleri İstanbul Üniversitesi bünyesinde çıkarılmıştır. En fazla çalışılan yüksek lisans tezleri, durum saptamayı konu alan tezler olurken, en fazla doktora tez çalışması, üstün zekâlıların ve üstün yeteneklilerin eğitimi konu alan tezler olmuştur. Makaleler konu dağılımlarına göre incelendiğinde en fazla makale, durum saptamayla ilgili olurken en fazla bildiri, üstün yetenekliler ve üstün zekâlıların eğitimi alanında olmuştur.

© 2015ADYÜEBD. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler: Üstün zekâ, üstün yetenek, değerlendirme

Giriş

Üstün zekâ kavramları ve tanımları tarihsel süreçte ele alındığında konservatif (geleneksel) tanımların yerini daha liberal (çağdaş) tanımlara bıraktığı görülmektedir. Üstün zekâ kavramını sınırlandırarak belli kriterlere göre açıklamaya çalışan konservatif yaklaşımlar genellikle rakamlarla ifade edilmiştir. Örneğin zekâ testlerinde 130 IQ puanı gibi belli bir kurala bağlı olarak saptanmış sınır puanını geçenler üstün

*Bu çalışma Gökhan GÜÇİN’ in Yrd. Doç. Dr. Şahin ORUÇ danışmanlığında yaptığı “Türkiye’de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılar Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi ” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Sorumlu yazarın adresi: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, Bolu

Tel: 0543 456 07 98

e-mail:gokhangucin13@gmail.com

zekâlı olarak kabul edilirler. Liberal tanımlarda da çizilmiş sınırlar olmasına rağmen daha geniş açıdan bakılan üstün zekâ kavramının rakamlarla ifade edilmesinin zorluğuna inanılır. Liberal yaklaşımda üstün zekâ, herhangi bir performans alanında açığa çıkarılan üst düzey kapasiteyi ifade eder (Sak, 2013, 500). Örneğin Marland Raporu'nda (1972'den aktaran Sak, 2013, 500-501) altı alanda üstün zekânın olunabileceği belirtilerek üstün yüksek zekâ birden fazla ölçüte dayandırılmıştır;

“Genel zihinsel yetenekte, özel akademik yetenekte, yaratıcı veya üretken düşünmede, liderlik yeteneğinde, sanat yeteneğinde veya psikomotor yetenekte üst düzey başarı gösteren veya potansiyel yeteneğe sahip olan çocuklar” üstün zekâlı olarak tanımlanmıştır. Bu raporda üstünlerin tanımı yapılırken çeşitli yetenek alanları vurgulanmıştır.

Üstün zekâlı ve üstün yetenekli kavramları konusunda ülkemizdeki tanımlara baktığımızda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen I. Özel Eğitim Konseyi, Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Komisyonu Raporu'nda “üstün zekâ” ve “üstün özel yetenek” kavramları “üstün yetenek” başlığı altında toplanmış ve şu tanım yapılmıştır:

“Üstün yetenekliler, genel ve/veya özel yetenekleri açısından yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş kişilerdir. Üstün yetenekliler bu yeteneklerini geliştirmede normal eğitim programlarının yetersiz kaldığı kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda farklılaştırılmış programlara ihtiyaç duymaktadır (Özel Eğitim Konseyi Ön Raporu, 1991).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak üstün yetenekli öğrencilere hizmet sunan Bilim ve Sanat merkezleri yönergesinde ise üstün yetenekli çocuk, “zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya akademik alanlarda yaşitlarına göre yüksek düzeyde başarı gösterdiği alan ve konu uzmanları tarafından belirlenen çocuk” olarak ifade edilmiştir (MEB Bilsem Yönergesi, [23.06.2014]).

Üstün yetenekli (zekâlı) çocukların normal zekâyâ sahip olan çocuklardan bedeni, zihni, sosyal, kişilik, ahlaki, öğrenme, duyarlık ve mesleki yönlerden farklı olarak üstün özelliklere sahip oldukları düşünülmüştür. (Ataman, 1998, 183; Çağlar, 2004, 112–113).

Türkiye’de üstün zekâlı çocukların eğitimi Osmanlı Devleti döneminde başlamış ve günümüze kadar gelişmeye devam etmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde

açılan ve yüzyıllarca faaliyette bulunan Enderun Okulu belki de dünyada üstün yetenekliler alanında sistemli ve en uzun süreli eğitim veren ilk kurumudur (Enç, 2005, 206).

Topkapı Sarayı içinde bulunan Enderun Mektebi devletin bekasının devamı için yetenekli Kapıkulu sınıfı yetiştirmek üzere kurulmuştur. Çeşitli kademelerde eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren bu kurum odalar halinde teşkilatlanmıştır. Osmanlı eğitim sisteminin elit kadro eğitimi kısmını oluşturan Enderun okulunun talebeleri acemi oğlanlar arasında seçilirdi (Ergin, 1977, 11).

Cumhuriyet sonrası dönemde üstün yetenekliler ile ilgili olarak özellikle 1960'larda atılan küçük adımlar 1990'larda yeniden hızlanmıştır, ancak dünyadaki gelişmelerin aksine, sadece bazı kişilerin, ailelerin, vakıfların çabaları ve birkaç eğitimcinin azmi ile bir şeyler yapılmaya çalışılmıştır. Ancak bu durum Milli Eğitim Bakanlığının ve eğitim camiasının bu konuya olan olumsuz görüşlerini değiştirememiştir (Akarsu, 2004, 146). Ülkemizde üstün yeteneklilerin eğitimleriyle ilgili olarak birçok deneme yapılmıştır. Ancak yapılan bu denemelerden yeterli sonuçlar alınmadığı için deneme süreci halen devam etmektedir. Cumhuriyet dönemi ve sonrasında Üstün yetenekli çocuklara yönelik yapılan uygulamalar şunlardır (Levent, 2011a, 90).

1416 Sayılı Kanun

5245 Sayılı Kanun

6660 Sayılı Kanun

Türdeş Yetenek Kümesi ve Özel Sınıf Denemeleri

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)

Fen Liseleri

Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri

Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu

Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi (TEVİTÖL)

Bilim ve Sanat Merkezleri

Üniversiteler Bünyesinde Yürütülen Çalışmalar

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılar alanında yapılmış olan akademik çalışmaların düzeyini ve mevcut durumunu tespit etmektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada kullanılan model nitel araştırma kapsamında değerlendirilen belgesel tarama yöntemidir. Karasar (2012, 183), mevcut olan kayıt ve belgelerin incelenerek veri toplanmasına belgesel tarama yöntemi adını vermiştir.

Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili olarak yazılmış makale, tez, kitap ve sempozyum, kongre ve çalıştaylarda sunulmuş bildiriler ve internet kaynakları oluşturmaktadır. Ayrıca araştırmaya Osmanlı Devleti zamanında üstün zekâlılar ile ilgili olarak eğitim-öğretim veren Enderun Mektebi’yle de alakalı tez, makale ve bildiriler dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Veri toplamada doküman incelemesine tekniğine başvurulmuştur. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen, olay veya olgularla ilgili bilgi içeren yazılı kaynakların analizini kapsar (Şimşek, 2009, 42). Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili tezlere ulaşmak için “üstün zekâ”, “üstün yetenek”, “Enderun”, “bilim ve sanat merkezleri” anahtar sözcükleri kullanılarak internet ortamında YÖK Tez Merkezi’nde ilgili tezlerin taraması yapılmıştır. Makale, bildiri ve kitaplarla ilgili kaynaklara ise Ulakbim resmi sitesinden yayınlanan sosyal bilimler veri tabanını kullanarak, internetten arama motorları kullanılarak, internet üzerinden üniversitelerin eğitim fakültesi, eğitim bilimleri enstitüsü dergileri, sosyal bilimler enstitüsü dergileri ve ilgili çalışmaların kaynakçaları taranarak üstün zekâlılar/yetenekliler eğitimi alanında yapılan çalışmalar tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

YÖK Tez Merkezi’nden, internet arama motorlarında, üstün zekâlılar ile ilgili yapılan çalışmaların kaynakçalarından taranan veriler; tarih, lisansüstü düzey, üniversiteler bazında ve konu dağılımlarına göre tasnif edilerek çeşitli kategoriler açısından frekans ve yüzdelerle nicel veri kapsamında sunulmuş yorumlanmıştır.

Bulgular

Üstün zekâlılar ve üstün yeteneklilerle ilgili: tez, makale, bildiri, kitap ve internet kaynaklarının türlerine göre dağılımı; tez, makale, bildiri ve kitapların yıllara göre dağılımı; incelenen tezlerin çıkarıldığı üniversitelere göre dağılımı; tez, makale ve bildiri kaynaklarının farklı konu alanlarına göre dağılımı incelenmiştir.

Tablo 1.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Akademik Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı

	%	F
Makaleler	21.04	305
Kitaplar	8.62	125
Bildiriler	37.68	546
Yüksek Lisans Tezi	9.04	131
Doktora Tezi	2.48	36
İnternet Kaynakları	21.11	306
Toplam	100	1449

Tablo 1'e göre 1449 kaynağın 546'sını (% 37.68) oluşturan bildiriler nicel olarak en fazla orana sahip olan tür olmuştur. Bunu sebebi ise diğer türlere oranla bildirilerin daha kısa zamanda yapılıyor olması ve bildiri türünde çalışma yapan kişilerden ilgili alanda ileri bir akademik beceriye ve uzmanlığa sahip olmaları beklenmemesi gösterilebilir. Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere en az akademik çalışma ise 36 (%2.48) adetle doktora tezi alanında yapılmıştır. Doktora çalışmalarının uzun zaman diliminde yapılıyor olması, üstün zekâlılar alanında doktora düzeyinde çalışma yapabilecek uzman kişilerin az olması bu alandaki kısırlığın sebepleri arasında gösterilebilir. Ayrıca üstün zekâlılar ile ilgili çalışmaların Türkiye'de henüz temel seviyede olduğunu kabul edersek doktora çalışmalarının az sayıda olmasının sebeplerinden birisi ortaya çıkmış olacaktır.

Tablo 2.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Yüksek Lisans Tezleri ve Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans Tezi		Doktora tezi	
	%	F	%	F
2014	2.29	3	11.11	4
2013	7.63	10	11.11	4
2012	9.16	12	22.2	8
2011	9.16	12	11.11	4
2010	12.97	17	13.88	5
2009	9.16	12	5.55	2
2008	7.63	10	-	-
2007	12.97	17	5.55	2
2006	8.39	11	5.55	2
2005	3.05	4	-	-
2004	1.52	2	2.77	1
2003	1.52	2	-	-
2002	2.29	3	5.55	2
2001	0.76	1	-	-
2000	2.29	3	-	-
1999	0.76	1	-	-
1998	1.52	2	-	-
1997	0.76	1	-	-
1995	3.05	4	2.77	1
1990	0.76	1	-	-
1985	0.76	1	-	-
1979	0.76	1	-	-
1976	-	-	2.77	1
1973	0.76	1	11.11	4
Toplam	100	131	100	36

Tablo 2'ye baktığımızda üstün zekâlılar ve yetenekliler ile ilgili ilk yüksek lisans tezinin 1973 yılında, doktora tezinin ise 1976 yılında yayınladığını görmekteyiz.

Tablo 2 incelendiğinde yüksek lisans tezi düzeyinde en çok çalışma 17 (% 12.97) adetle 2007 ve 2010 yıllarında yapılmıştır. Bunun ardından çoktan aza

sıralanacak şekilde 2009, 2011 ve 2012 yıllarında 12 adet (% 9.16), 2006 yılında 11 adet (% 8.39), 2008 ve 2013 yıllarında 10 adet (% 7.63) yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır.

Yine tablo 2 incelediğinde doktora tezi düzeyinde en çok çalışma 8 (% 22.2) adetle 2012 yılında yapılmıştır. Bu çalışmanın ardından 2010 yılında 5 (% 13.88), 2011, 2013 ve 2014 yıllarında 4 (% 11.11) adetle en fazla çalışma yapılan yıllar olmuştur.

Tablo 3.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Tez Çalışmalarının 2005 ve Öncesi- 2005 Sonrası Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans Tezi		Doktora Tezi	
	%	F	%	F
2005 sonrası	79.38	104	86.11	31
2005 ve öncesi	20.61	27	13.88	5
Toplam	100	131	100	36

Tablo 3'te Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili yapılan tez çalışmalarının 2005 ve öncesi- 2005 sonrası yıllara göre dağılımına baktığımızda, yüksek lisans tezlerinin 104'ü (% 79.38) ile doktora tezlerinin 31'i (% 86.11) 2005 sonrası yıllarda yayınladığını görmekteyiz. Yüksek lisans tezlerinin 28'i (% 20.61) ve doktora tezlerinin 5'inin (% 13.88) 2005 ve öncesi yıllarda yayınlandığını görmekteyiz. Tablo 3'te görüldüğü üzere son yıllarda üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili tezlerin sayısında çok ciddi bir artışın oluşu açıkça görülmektedir. Bu da üstünlerin eğitiminin önemine olan duyarlılığının arttığını ve bu alanda çalışmaya istekli akademisyenlerin çoğaldığını göstermektedir.

Tablo 4.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Makale Çalışmalarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Makaleler	
	%	F
2014	3.27	10
2013	14.09	43
2012	13.11	40
2011	12.13	37
2010	7.86	24
2009	2.95	9
2008	2.62	8
2007	4.26	13
2006	1.31	4
2005	3.27	10
2004	14.09	43
2003	2.29	7
2002	0.32	1
2001	0.65	2
2000	1.31	4
1999	0.65	2
1998	0.65	2
1997	0.98	3
1996	2.29	7
1995	0.65	2
1994	0.32	1
1993	0.65	2
1992	0.32	1
1991	0.32	1
1990	0.32	1
1989	0.32	1
1988	0.65	2
1987	1.31	4
1986	0.32	1
1984	0.65	2
1982	0.32	1

1979	0.32	1
1976	0.65	2
1975	0.32	1
1974	0.65	2
1973	0.65	2
1972	0.65	2
1970	0.32	1
1969	0.32	1
1958	0.32	1
1955	0.32	1
1945	0.65	2
1943	0.32	1
Toplam	100	305

Tablo 4 incelendiğinde makale düzeyinde en çok çalışma 43 (% 14.09) adetle 2013 ve 2004 yıllarında yapılmıştır. 2013 yılından sonra makaleler ile ilgili yapılan çalışmaları 40 (% 13.11) adet çalışma ile 2012, 37 (% 12.13) adet çalışma ile 2011, 24 (% 7.86) çalışma ile 2010 yılı takip etmektedir. Türkiye’de üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili yazılan tezlerde son yıllarda görülen artış benzer şekilde makale çalışmalarında da göze çarpmaktadır. Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler alanında yazılan makalelerin son yıllardaki artışını görmek için tablo 3’ün verilerinden tablo 5 oluşturulmuştur.

Tablo 5.

Türkiye’de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Makale Çalışmalarının 2003 ve Öncesi- 2003 Sonrası Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Makaleler	
	%	F
2003 sonrası	79.08	241
2003 ve öncesi	20.98	64
Toplam	100	305

Tablo 5’te Türkiye’de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili yapılan makale çalışmalarının 2003 ve öncesi- 2003 sonrası yıllara göre dağılımı incelenmiştir. Bu alandaki makalelerin 241’i (% 79.01) 2003 sonrası yıllarda yayınlanmışken, sadece 64’ü (% 20.98) 2003 ve öncesi yıllarda yayınlanmıştır. Tezlerde olduğu gibi son

yıllarda üstünlerin eğitimleri ile ilgili olarak yazılan makalelerin sayısındaki artışın üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine verilen önemden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 6.
Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Bildiri Çalışmalarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Bildiriler	
	%	F
2014	0.13	1
2013	3.47	19
2012	34.61	189
2011	9.52	52
2010	6.59	36
2009	23.07	126
2008	4.39	24
2007	2.38	13
2006	0.54	3
2005	1.09	6
2004	7.50	41
2003	0.18	1
2002	0.36	2
2000	1.46	8
1999	0.73	4
1998	0.36	2
1997	0.18	1
1996	0.18	1
1995	0.73	4
1993	0.36	2
1992	0.54	3
1991	0.36	2
1984	0.18	1
1975	0.54	3
1973	0.18	1
1972	0.18	1
Toplam	100	546

Tablo 6'da Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili sunulan bildiri çalışmaları yıl bazında değerlendirildiğinde en fazla çalışmanın 189 adetle (% 34.61) 2012 yılında yapıldığı görülmektedir. 2012 yılının ardında en çok çalışma yapılan yıl 126 (% 23.07) adet çalışma ile 2009 yılı olmuştur. Tez ve makale çalışmalarında olduğu gibi bildiri çalışmalarında da son yıllardaki artış dikkat çekmektedir. Bildiri çalışmalarının son yıllardaki artışını görmek için tablo 6'daki veriler tablo 7'ye aktarılmıştır.

Tablo 7.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Bildiri Çalışmalarının 2003 ve Öncesi- 2003 Sonrası Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Bildiriler	
	%	F
2003 sonrası	93.40	510
2003 ve öncesi	6.59	36
Toplam	100	546

Tablo 7'de üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili olarak yapılan bildiri çalışmalarının 510'u (% 93.40) 2003 sonrası yıllarda, 36'sı (% 6.59) ise 2003 ve öncesi yıllarda yayınlandığı görülmektedir. Tez ve makale çalışmalarında olduğu gibi üstünler ile ilgili olarak yapılan bildiri çalışmalarının çoğunun son yıllarda yapılması üstün zekâlılara ve üstün yeteneklilere verilen önemi ortaya koymaktadır.

Tablo 8.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yazılan Kitapların Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Kitaplar	
	%	F
2014	2.4	3
2013	4	5
2012	4.8	6
2011	5.6	7
2010	10.4	13
2009	7.2	9
2008	2.4	3
2007	1.6	2
2006	4	5

2005	0.8	1
2004	8	10
2003	2.29	4
2002	3.2	2
2001	4.8	6
2000	5.6	7
1999	0.8	1
1998	3.2	4
1997	0.8	1
1996	3.2	4
1995	0.8	1
1994	3.2	4
1993	0.8	1
1992	0.8	1
1991	2.4	3
1987	0.8	1
1984	1.6	2
1980	0.8	1
1979	1.6	2
1976	0.8	1
1975	0.8	1
1973	3.2	4
1972	3.2	2
1968	1.6	2
1967	0.8	1
1963	1.6	2
1956	0.8	1
1953	0.8	1
1933	0.8	1
Toplam	100	125

Tablo 8'e göre üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili olarak yazılan kitapların en çoğu sırasıyla 13'ü (% 10.4) 2010 yılında, 10'u (% 8) 2004 yılında 9'u (% 7.2) 2009 yılında, yayınlandığı görülmektedir. Tez, makale ve bildirilerde olduğu gibi kitap sayısında da son yıllardaki artış dikkat çekmektedir.

Tablo 9.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Tez Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Yüksek Lisans Tezi		Doktora tezi	
	%	F	%	F
Abant İzzet Baysal Üniv.	1.52	2	2.77	1
Afyon Kocatepe Üniv.	1.52	2	-	-
Anadolu Üniv.	3.05	4	-	-
Ankara Üniv	6.10	8	8.33	3
Adıyaman Üniv.	0.76	1	-	-
Balıkesir Üniv.	2.29	3	-	-
Beykent Üniv.	2.29	3	-	-
Boğaziçi Üniv.	3.05	4	2.77	1
Çukurova Üniv.	0.76	1	2.77	1
Dicle Üniv.	0.76	1	-	-
Dokuz Eylül Üniv	3.81	5	2.77	1
Ege Üniv.	0.76	1	-	-
Erciyes Üniv.	0.76	1	-	-
Fatih Üniv.	0.76	1	-	-
Fırat Üniv.	1.51	2	2.77	1
Gazi Üniv.	10.68	14	16.66	6
Gaziosmanpaşa Üniv.	1.52	2	-	-
Hacettepe Üniv.	6.10	8	11.11	4
Haliç Üniv.	0.76	1	-	-
İnönü Üniv.	1.52	2	2.77	1
İstanbul Üniv.	19.84	26	36.11	13
İstanbul Ticaret Üniv.	0.76	1	-	-
Karadeniz Teknik Üniv.	4.58	6	5.55	2
Kastamonu Üniv.	0.76	1	-	-
Kırıkkale Üniv.	0.76	1	-	-
Kocaeli Üniv.	0.76	1	-	-
Maltepe Üniv.	0.76	1	-	-
Marmara Üniv.	6.10	8	2.77	1
Mustafa Kemal Üniv.	0.76	1	-	-
Necmeddin Erbakan Üniv	0.76	1	-	-
Niğde Üniv.	0.76	1	-	-

Okan Ünv	0.76	1	-	-
Ondukuz Mayıs Ünv.	1.52	2	-	-
Orta Doğu Teknik Ünv.	2.29	3	-	-
Sakarya Ünv.	1.52	2	-	-
Selçuk Ünv.	0.76	1	-	-
Uludağ Ünv.	0.76	1	-	-
Yeditepe Ünv.	3.81	5	-	-
Yıldız Teknik Ünv.	-	-	2.77	1
Yüzüncü Yıl Ünv.	1.52	2	-	-
Toplam	100	131	100	36

Tablo 9'a göre Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili yapılan tez çalışmalarının yürütüldüğü üniversitelere baktığımızda en fazla yüksek lisans tez çalışması 26 (% 19.84) adetle İstanbul Üniversitesi bünyesinde çıkartılmıştır. Yine tablo 9'a göre aynı şekilde İstanbul Üniversitesi, 13 (% 36.11) adet tez ile en fazla doktora tezi çalışmasının yapıldığı kurum olmuştur. İstanbul Üniversitesi'nin ardından, 14 (% 10.68) yüksek lisans tezi ve 6 (% 16.66) doktora tezi ile Gazi Üniversitesi en fazla tez çalışmasının yapıldığı 2. üniversite olmuştur. İstanbul Üniversitesinin hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde en fazla teze sahip olmasında bu üniversitede yürütülen üstün zekâlılar eğitim programının etkisinden söz edilebilir.

Tablo 9'da dikkat çeken diğer bir bulgu ise üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili doktora tezi çalışması olan tüm üniversitelerde aynı zamanda yüksek lisan tezi çalışmasının yapılmış olmasıdır. Ancak bu durum sadece Yıldız Teknik Üniversitesi için geçerli değildir. Bu üniversitede üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili olarak 1 adet doktora tez çalışması yapılmış olmasına rağmen hiç yüksek lisans tezi yazılmamıştır.

Tablo 10.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Tez Çalışmalarının Konulara Göre Dağılımı

Tez Konuları	Yüksek Lisans Tezi		Doktora Tezi	
	%	F	%	F
Üstün Zekâlıları Tanımlama ve Özellikleri	6.87	9	2.77	1
Tanımlama	3.81	5	13.88	5
Durum Saptama	46.56	61	38.88	14

Eğitimi	20.61	27	44.44	16
Zekâ testleri (Değerlendirme)	12.97	17	-	-
İlgili Kurumlar	9.16	12	-	-
Toplam	100	131	100	36

Tablo 10'a göre en fazla çalışılan yüksek lisans tezleri, 61 (% 46.56) adet tezle durum saptamayı konu alan tezler olurken, en az ise 5 (% 3.81) adet tezle üstün zekâlıların ve üstün yeteneklilerin tanınmasıyla ilgili olan tezler olmuştur. Yine tablo 10'a göre en fazla doktora tez çalışması, 16 (% 44.44) tezle üstün zekâlıların ve üstün yeteneklilerin eğitimini konu alan tezler alanında olurken, en azı ise 1 (% 2.77) tezle üstün zekâlıları tanımlama ve özelliklerini konu alan tez olmuştur.

Tablo 11.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Makale Çalışmalarının Konulara Göre Dağılımı

Makale Konuları	%	F
Üstün Zekâlıları Tanımlama ve Özellikleri	16.06	49
Tanımlama	3.27	10
Durum Saptama	34.42	105
Eğitimi	32.13	98
Üstün Zekâlıların Aileleri	4.26	13
Yasal olanaklar	1.96	6
İlgili Kurumlar	7.86	24
Toplam	100	305

Tablo 11'e göre üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili makaleler konu dağılımlarına göre incelendiğinde en fazla makale 105 (% 34.42) adet çalışma ile durum saptama ve 98 (% 32.42) adet çalışma ile üstün zekâlılar ve üstün yeteneklilerin eğitimlerini inceleyen çalışmalar olurken, en az çalışma ise 6 (% 1.96) adet çalışma ile üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili yasal olanakları konu alan çalışmalar olmuştur.

Tablo 12.

Türkiye'de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılarla İlgili Yapılan Bildiri Çalışmalarının Konulara Göre Dağılımı

Bildiri Konuları	%	F
Özellik ve Gereksinimleri	8.24	45

Tanımlama	5.49	30
Durum Saptama	22.89	125
Eğitimi	40.29	220
Üstün Zekâlıların Aileleri	5.67	31
Öğretmen ve Yöneticiler	9.15	50
Zekâ Testleri (Değerlendirme)	3.84	21
Yasal olanaklar	0.54	3
İlgili Kurumlar	3.84	21
Toplam	100	546

Tablo 12'ye göre en fazla bildiri, 220 (% 40.29) adet bildiri ile üstün yetenekliler ve üstün zekâlıların eğitimine ve 125 (% 22.89) adet bildiri ile durum saptamaya yönelik çalışmalar olmuştur. En az çalışma ise 3 (% 0.54) bildiri ile üstün yetenekliler ve üstün zekâlılar ile ilgili yasal olanakları konu alan çalışmalar olmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılar alanında yapılan akademik çalışmalar; makale, tez, bildiri, kitap ve internet kaynakları olmak üzere 5 farklı tarzda çalışılmıştır. Bu çalışmalar içerisinde en fazla çalışma 546 adet çalışmayla bildiriler yer almaktadır. En az çalışma ise 36 adet çalışma ile doktora tezi alanında yapılmıştır.

Yüksek lisans tezi düzeyinde en çok çalışma 17 (% 12.97) adet çalışma ile 2007 ve 2010 yıllarında, Doktora tezi düzeyinde en çok çalışma ise 8 (% 22.2) adet çalışma ile 2012 yılında yapılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin 104'ü (% 79.38) ve doktora tezlerinin 31'i (% 86.11) 2005 sonrası yıllarda yayınlanmışken yüksek lisans tezlerinin sadece 27'si (% 20.61) ve doktora tezlerinin sadece 5'i (% 13.88) 2005 ve öncesi yıllarda yayınlandığı tespit edilmiştir.

Makale düzeyinde en çok çalışma 43 (% 14.37) adet çalışma ile 2013 ve 2004 yıllarında yapılmıştır. Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili yapılan makale çalışmalarının 241'i (% 79.01) 2003 sonrası yıllarda yayınlandığı tespit edilmiştir. Makalelerin sadece 64'ü (% 20.98) 2003 ve öncesi yıllarda yayınlandığı tespit edilmiştir.

Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili sunulan bildiri çalışmaları yıl bazında değerlendirildiğinde en fazla çalışmanın 189 adetle (% 34.61) 2012 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili olarak yapılan bildiri çalışmalarının 510'u (% 93.40) 2003 sonrası yıllarda, 36'sı (% 6.59) ise 2003 ve öncesi yıllarda yayınlandığı görülmektedir. Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili en fazla kitabın 13 (% 10.4) adetle 2010 yılında yazıldığı tespit edilmiştir.

2003 yılından sonra ülkemizde üstün zekâlılar ile ilgili yapılan akademik çalışmalarda ciddi oranda bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ülkemizde eğitim anlayışının değişmesi ve gelişmesi ile açıklanabilir.

Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili yapılan tez çalışmalarının yürütüldüğü üniversitelere baktığımızda yüksek lisans tez çalışması en fazla 26 (% 19.84) tez ile İstanbul Üniversitesinde yapılmıştır. Aynı şekilde İstanbul Üniversitesinin, 13 (% 36.11) tez ile en fazla doktora tezi çalışmasının yapıldığı kurum olduğu tespit edilmiştir. İstanbul üniversitesinde sonra, 14 (% 10.68) adet yüksek lisans tezi ve 6 (% 16.66) adet doktora tezi ile Gazi Üniversitesi en fazla tez çalışmasının yapıldığı 2. üniversite olmuştur.

En fazla çalışılan yüksek lisans tezleri, 61 (% 46.56) tezle durum saptamayı konu alan tezler olurken, en az ise 5 (% 3.78) tezle üstün zekâlıların ve üstün yeteneklilerin tanılanmasıyla ilgili olan tezler olmuştur. En fazla doktora tez çalışması, 16 (% 44.44) tezle üstün zekâlıların ve üstün yeteneklilerin eğitimini konu alan tezler alanında olurken, en azı ise 1 (% 2.77) tezle üstün zekâlıları tanımlama ve özelliklerini konu alan tez olmuştur.

Üstün yetenekliler ve üstün zekâlılarla ilgili makaleler konu dağılımlarına göre incelendiğinde en fazla makale 105 (% 34.42) adet çalışma ile durum saptama, en az çalışma ise 6 (% 1.96) adet ile yasal olanaklar konusunda olmuştur. Bildiriler konularına göre değerlendirildiğinde en fazla bildiri, 220 (% 40.29) adet çalışma ile üstün yetenekliler ve üstün zekâlıların eğitimi, en az çalışma ise 3 (% 0.54) adet ile yasal olanaklar konusunda olmuştur.

Demiroğlu, Şahin, Dilek (2013)“Türkiye’de 2000-2013 yılları arasında üstün yetenekli bireyler konusunda yapılan deneysel araştırmaları derleme” adlı çalışmada en fazla çalışmanın eğitim/öğretim konusunda, en az çalışmanın ise toplumun zekâyâ bakış açısı ve üst bilişsel beceriler konusunda olduğunu tespit etmişler.

Özenç, Özenç (2013), yaptığı araştırmada Türkiye’de üstün yetenekliler alanında yapılmış akademik çalışmaları çok boyutlu olarak incelemiştir. Araştırmacılar Yüksek

Öğretim Kurulu'nun (YÖK) tez merkezinde erişime açık olan 38 lisansüstü eğitim tezini araştırmanın örneklemini olarak kullanmıştır. Araştırma sonucunda, lisansüstü tezlerin özellikle de doktora tezlerinin sayısının az olduğu tespit edilmiştir. En çok tez yapılan yılların 2007 ve 2010 yılları olduğu ve bayan öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla tez hazırladıkları görülmüştür. Yapıldığı enstitüye göre tezler incelendiğinde en fazla tezin sosyal bilimler enstitüsü bünyesinde çıkarıldığı ve anabilim dallarında ise özel eğitim bölümünde az sayıda tez çıkarıldığı tespit edilmiştir.

Levent (2011b), "üstün yeteneklilerin eğitime yönelik görüş ve politikaların incelenmesi" adı çalışmasında, ülkemizde üstün yeteneklilere ilişkin yapılan araştırmaları belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda yüksek lisans tezlerinin sayısının doktora tezlerinden fazla olduğunu, en fazla tezin yapıldığı tarihin 2010 olduğunu ve 2. olarak da 2007 olduğunu, en fazla tezin Sosyal Bilimler Enstitüsünde çıkarıldığını ve konu olarak da durum saptamaya yönelik çalışmalar olduğunu tespit etmiştir.

Öneriler

- Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili yüksek lisans ve doktora çalışmaları arttırılmalıdır.
- Üstün zekâlıların ve üstün yeteneklilerin tanınması, tanımlanması ve özellikleriyle ilgili olan tez çalışmaları arttırılmalıdır.
- Bütün üniversitelerde üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler ile ilgili araştırma ve uygulama merkezleri kurulmalıdır.
- Çocuk üniversitelerinin adetleri çoğaltılmalıdır.
- İlköğretim ve ortaöğretim bölümlerinde üstün zekâlılara yönelik akademik çalışmalar yapılmalı ve bu bölümlerin programları zenginleştirilmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu müfredatlar üstün zekâlılar açısından tekrar elden geçirilerek zenginleştirilmelidir.
- Ayrıca yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir meta analiz çalışması yapılabilir.
- Üstün yetenekliler ve üstün zekâlıların eğitiminde önemli ilerlemeler sağlayan ülkelerin eğitim programlarının incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Akarsu, Fusun. (2004). Üstün Yetenekliler. I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Makaleler Kitabı, 23-25 Eylül 2004. İstanbul: Marmara Üniversitesi: 127-154.
- Ataman, Ayşegül. (1998). Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler. Özel Eğitim (Edt. S. Eripek), Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1018.
- Çağlar, Doğan. (2004). Üstün Zekâlı Çocukların Özellikleri.I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Makaleler Kitabı 23-25 Eylül 2004. İstanbul: Marmara Üniversitesi: 111-126.
- Demiroğlu, Kaan., Şahin, Feyzullah., Dilek, Filiz. (2013). Üstün Yetenekli Bireyler Konusunda Türkiye’de 2000-2013 Yılları Arasında Yapılan Araştırmalar.V. Uluslararası Türkiye EğitimAraştırmaları Kongresi, 6-9 Haziran 2013,Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi: 1500-1516.
- Enç, Mitat. (2005). Üstün Beyin Gücü. Ankara. Gündüz Eğitim Yayınları.
- Ergin, Osman. (1977). Türk Maarif Tarihi. c. 1-2, İstanbul.
- Karasar, Niyazi. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 24. bs. Ankara: Nobel Akademi.
- Levent, Faruk. (2011a).Üstün Yetenekli Çocukların Hakları.İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Levent, Faruk. (2011b). Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Görüş ve Politikaların İncelenmesi. Doktora Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Marland, S. P. (1972). Education of Gifted and Talented. Report tor he Congress of the United States by the U.S. Commissioner of Education Washington, DC: US Goverment Printing Office. (Aktaran: Sak, Uğur. 2013. Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim. Editör H. Dike. 7. bs. Ankara: Pegam Akademi).
- MEB Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. [23.06.2014]). Tebliğler Dergisi: ŞUBAT 2007/2593. Ek ve Değişiklikler: Mart 2009/2618 TD.
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html.
- Özel Eğitim Konseyi Ön Raporu. (1991). Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Dairesi Başkanlığı. Ankara.

Özenç, Mehmet., Özenç, Emine Gül. 2013. Türkiye’de Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Yapılan Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, c.17. s. 1, 13-28.

Sak, Uğur. (2013). Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim. Editör H. Dike. 7. bs. Ankara: Pegem Akademi.

Şimşek, Hüseyin. (2009). Eğitim Tarihi Araştırmalarında Yöntem Sorunu. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 42(1): 33-51.

Kaynak Gösterme

Güçin, G., ve Oruç, Ş. (2015). Türkiye’de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekâlılar Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Adiyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 5(2), 113- 135.

Citation Information

Güçin, G., & Oruç, Ş. (2015). Evaluation of Academic Studies on Gifted and Talented Children in Turkey in Terms of Various Variables. Adiyaman University Journal of Educational Sciences, 5(2), 113- 135.